

Warszawa, 6 lutego 2020 r.

**Szanowny Pan
Tadeusz Kościński
Minister Finansów
Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze,

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 października 2017 roku o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2020 poz. 17) środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego w formie subwencji oświatowej. Subwencja oświatowa jest najistotniejszym źródłem finansowania wydatków publicznych na oświatę w samorządach. Jednak w ostatnich latach przyznawana samorządom subwencja oświatowa stanowi coraz mniejszy udział w ponoszonych przez samorzady wydatkach. Niedoścignienie środków na zadania edukacyjne to realne zagrożenie dla funkcjonowania samorządów i placówek oświatowych. Wiele z nich może utracić zdolność świadczenia usług publicznych na dotychczasowym poziomie.

Obecnie mamy do czynienia z niedoskonałym systemem finansowania oświaty, opartym na otrzymywanej przez samorzady z budżetu państwa subwencji oświatowej. Doświadczenia ostatnich lat wskazują, że zdecydowana większość jednostek samorządu terytorialnego „dokłada” do tej subwencji znaczne środki, na poziomie sięgającym nawet 40% realnych potrzeb. Subwencja oświatowa nie wystarcza nawet na pokrycie wynagrodzeń nauczycieli, których koszt z roku na rok jest coraz większy. Subwencja oświatowa zabezpieczona w budżecie państwa na rok 2020 wystarcza zaledwie na ok. 80% wynagrodzeń nauczycieli i jej wysokość nie napawa optymizmem. To pokazuje, że naliczana kwota jest

zbyt niska. Stosowany przez rząd algorytm stanowiący podstawę wyliczenia środków przeznaczonych na cele oświatowe nie gwarantuje wyliczenia potrzebnych na ten cel środków w sposób obiektywny, oparty na przejrzystych zasadach.

Sytuacja finansowa oświaty w coraz większym stopniu rzutuje na ogólny stan finansów samorządowych, ograniczając nie tylko możliwości finansowania rozwoju lokalnego, ale także obniżając jakość lokalnych usług publicznych. Wiele samorządów nie będzie mogło realizować szeregu ważnych inwestycji lub sięgać po środki unijne, nie mając zabezpieczenia na wkład własny. Dlatego też znaczna część samorządów, szukając oszczędności, decyduje się na formalną likwidację lub reorganizację szkół. Samorządowcy podejmują już uchwały w tej sprawie. Powód jest jeden – brak środków. Subwencja oświatowa jest naliczana na ucznia, a demografii nie da się oszukać. Samorzady szukają „drogi wyjścia” i co jest absurdalne, te trudne dla samorządów, ale konieczne decyzje, są blokowane przez Kuratoria Oświaty, które jako organy państwowe, winny mieć doskonałą wiedzę o braku zabezpieczenia w budżecie państwa środków adekwatnych do potrzeb.

W ostatnim czasie wydatki na oświatę wzrosły znacznie bardziej niż subwencja. Wkrótce sytuacja samorządów będzie tragiczna. Dlatego też Krajowa Rada Forów Skarbników JST wskazuje na konieczność wyznaczenia zakresu odpowiedzialności państwa za koszty obsługi zadań oświatowych, wynikającej z obiektywnych - tj. wystandaryzowanych centralnie - przesłanek. Zdajemy sobie sprawę, że odejście od subwencji oświatowej może być na tą chwilę niemożliwe, dlatego podnosimy potrzebę jej modyfikacji - i to zarówno w aspekcie jej wielkości, jak i sposobu podziału lub wprowadzenie dodatkowego źródła finansowania z budżetu państwa pokrywającego niezbędne wydatki w tym zakresie.

Naszym zdaniem należałoby również zastanowić się nad objęciem dofinansowaniem innych obligatoryjnych zadań samorządów, które w 100% finansowane są z dochodów własnych, takich jak dowóz uczniów do szkół, w tym również uczniów niepełnosprawnych do innych placówek zamiejscowych czy działalność świetlicy szkolnej, a także objęcie dofinansowaniem lub refundacją z ZUS urlopów nauczycieli dla poratowania zdrowia, na które samorząd nie ma wpływu, a które znacznie obciążają budżety samorządów poprzez podwójne finansowanie etatu nauczyciela.

Wnioskujemy również o rozszerzenie kryteriów podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej z przeznaczeniem na odprawy emerytalne pracowników

odchodzących na emeryturę na podstawie art. 23 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela oraz koniecznych remontów wynikających z zaleceń pokontrolnych np. Państwowej Inspekcji Sanitarnej, czy Państwowej Straży Pożarnej.

W wielu samorządach możliwości „dokładania” do oświaty już się wyczerpały i wiele samorządów może stanąć w obliczu sytuacji, w której nie będzie w stanie uchwalić swoich przyszłorocznych budżetów. Już teraz oświata często stanowi prawie połowę wydatków budżetu samorządu, a przy zapowiadanych podwyżkach dla nauczycieli, na które samorzady nie mają wpływu, sytuacja będzie jeszcze gorsza.

W mediach można często spotkać się z wypowiedziami przedstawicieli władz centralnych, że to samorzady nie potrafią właściwie gospodarować otrzymywanymi środkami. Nie sposób zgodzić się z tą tezą, bo nie docierają do nas żadne sygnały, aby któryś samorząd był zadowolony z obecnego poziomu subwencji oświatowej. Jednak nie wykluczamy, że faktycznie zadania oświatowe mogłyby być efektywniej realizowane przez władze centralne. Z tej przyczyny wnioskujemy, aby były one w całości realizowane przez jednostki państwowe, ewentualnie, aby nauczyciele byli zatrudniani i opłacani przez budżet państwa (mogłoby się to odbywać poprzez funkcjonujące w całym kraju Kuratoria Oświaty), natomiast obowiązkiem samorządu byłoby zapewnienie właściwej bazy lokalowej. Jest to tym bardziej uzasadnione, że niemal w 100% zasady i obowiązki związane z realizacją zadań oświatowych zostały określone w różnego rodzaju ustawach i rozporządzeniach, a samorzady nie mają praktycznie żadnego wpływu na to co chcą i mogą realizować w powiązaniu ze swymi możliwościami finansowymi.

Jeżeli władze centralne nie są w najbliższym czasie gotowe przejąć na siebie obowiązków, o których mowa wyżej, to wnioskujemy o pilne zmiany w następującym zakresie:

- 1) ustalenie zasad wyliczania i podziału subwencji oświatowej lub partycypacja budżetu państwa w wydatkach na oświatę na takim poziomie, aby po stronie jednostek samorządu terytorialnego pozostały tylko wydatki co najwyżej związane z utrzymaniem bazy lokalowej,
- 2) objęcie dofinansowaniem w formie subwencji oświatowej innych obligatoryjnych zadań samorządów w zakresie edukacji, które obecnie w 100% finansowane są z dochodów własnych, takich jak dowóz uczniów do szkół, w tym również uczniów niepełnosprawnych do innych placówek zamiejscowych, działalność świetlicy szkolnej oraz objęcie dofinansowaniem lub refundacją z ZUS urlopów nauczycieli dla poratowania zdrowia,

- 3) rozszerzenie kryteriów podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej poprzez wprowadzenie możliwości pozyskania środków na odprawy emerytalne pracowników odchodzących na emeryturę na podstawie art. 23 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela oraz nagłych i koniecznych remontów wynikających z zaleceń pokontrolnych.

Z wyrazami szacunku,

Łukasz Dłubacz - Przewodniczący Krajowej
Rady Forów Skarbników

KRAJOWA RADA FORÓW SKARBNIKÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO działająca przy Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego powołana została 27 listopada 2018 r. w odpowiedzi na potrzebę sieciowej ponadregionalnej współpracy Skarbników JST zrzeszonych w ramach regionalnych Forów Skarbników JST funkcjonujących przy Ośrodkach FRDL (11 Forów skupiających blisko 700 członków).

Głównymi celami działalności Krajowej Rady Forów Skarbników JST są:

- Reprezentacja regionalnych Forów Skarbników działających przy ośrodkach FRDL na poziomie krajowym;
- Zabieranie głosu w istotnych dla samorządu sprawach na poziomie krajowym;
- Koordynacja konsultacji wewnątrz środowiska Skarbników;
- Organizacja wspólnych ogólnopolskich i makroregionalnych wydarzeń i inicjatyw;
- Podejmowanie inicjatyw na rzecz wzmocnienia kompetencji i praw Skarbników;
- Wypracowywanie stanowisk w sprawach zmian legislacyjnych.

Rada poprzez swoją działalność pragnie być aktywnym uczestnikiem zachodzących procesów konsultacyjno-legislacyjnych, mającym bezpośredni wpływ na kształt regulacji prawnych oddziałujących na funkcjonowanie samorządu. Skupia się na sprawach, które są najważniejsze z punktu widzenia jej członków, czyli sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z finansami jednostek samorządu terytorialnego. Skarbnicy na co dzień mają do czynienia z tymi problemami, dzięki czemu potrafią formułować nie tylko trafne opinie, ale również i konstruktywne rozwiązania przez co chcą mieć większy wpływ na sposób kształtowania tej sfery życia publicznego.

Obecnie Fora Skarbników działające przy FRDL liczą blisko 700 członków, co stanowi $\frac{1}{4}$ wszystkich skarbników pracujących w gminach, powiatach i województwach. Fora Skarbników stanowią doskonałą platformę współpracy, integracji środowiska zawodowego, wymiany doświadczeń i informacji, jak również zdobywania nowej wiedzy. Oprócz cyklicznych spotkań organizowanych w ramach regionalnych struktur Forów Skarbników, Krajowa Rada Forów Skarbników JST jest współorganizatorem odbywających się corocznie ogólnopolskich Kongresów Forów Skarbników JST, które każdego roku gromadzą blisko 500 uczestników – skarbników jednostek samorządu terytorialnego z całej Polski, ekspertów, przedstawicieli samorządu, świata nauki i instytucji działających na rzecz administracji publicznej. **Tegoroczna III edycja Krajowego Kongresu Forów Skarbników odbędzie się w dniach 14-15 maja 2020 r. w Warszawie.**

Członkami Krajowej Rady Forów Skarbników JST są reprezentanci Forów Skarbników JST działających przy Ośrodkach regionalnych FRDL, zaś pracami Rady kieruje Zarząd wybierany spośród Członków Rady na dwuletnią kadencję.